



Верховний
Суд

Кодекс суддівської етики України: структура, ключові принципи, практичне значення. Коментарі до кодексу: як і навіщо їх застосовувати. Міжнародні стандарти (Бангалорські принципи, практика ЄСПЛ)

Єгор КРАСНОВ

суддя Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду,
кандидат юридичних наук, доцент,
голова комітету з питань дотримання етичних норм, запобігання корупції
і врегулювання конфлікту інтересів Ради суддів України,

20 січня 2026 року

Національна школа суддів України

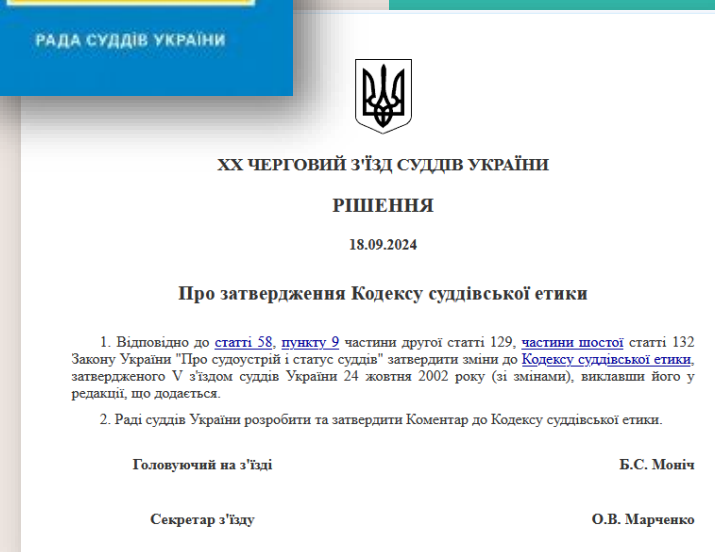
Навчальний курс «Бути суддею. Суддівська етика та доброчесність»

Закон України «Про судоустрій і статус суддів»

Стаття 58. Етика судді

1. Питання етики суддів визначаються **Кодексом суддівської етики**, що затверджується з'їздом суддів України за пропозицією Ради суддів України.

- ✓ *Оновлений Кодекс суддівської етики затверджений З'їздом суддів України 18 вересня 2024 року*



МЕТА ОНОВЛЕННЯ КОДЕКСУ СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ



□ Наближення положень Кодексу до кращих міжнародних порівняльних практик

- ✓ Бангалорські принципи поведінки суддів
- ✓ Кодекс поведінки для суддів США
- ✓ Типові правила професійної поведінки Американської асоціації адвокатів
- ✓ Висновки Консультативної ради європейських суддів
- ✓ Модельний кодекс Європейської мережі рад правосуддя
- ✓ Етичні принципи для міжнародних кримінальних суддів

□ Приведення окремих положень Кодексу до вимог законодавства

□ Врахування нових етичних викликів та вирішення дилем, які виникають у щоденній роботі судді

- ✓ Використання штучного інтелекту (Етична хартія щодо використання штучного інтелекту у судовій системі та її середовищі (CEPEJ))
- ✓ Обмеження на поведінку у соціальних мережах (Висновок № 23 КРЕС «Роль асоціацій суддів у підтримці суддівської незалежності»)

КЛЮЧОВІ ЗМІНИ



- ❑ Деталізовано окремі положення Кодексу, які стосуються, як поведінки судді під час виконання професійних обов'язків, так і позасудової діяльності
- ❑ Приведено термінологію Кодексу відповідно до положень чинного законодавства
- ❑ Доповнено кодекс положеннями, які покликані підвищити незалежність та авторитет судової влади через низку етичних вимог до поведінки суддів
- ❑ Уточнено обов'язки судді щодо забезпечення неупередженості, гласності та відкритості, нейтральності, а також обмеження щодо публічної діяльності
- ❑ Уточнено зміст тесту «звичайної розсудливої людини»
- ❑ Врегульовано обмеження для використанням суддею технологій штучного інтелекту та соціальних мереж



Преамбула

Забезпечення права кожного на судовий захист на основі утвердження принципу верховенства права, здійснення правосуддя від імені держави України на підставі Конституції та законів України встановлюють високі вимоги до моральних якостей судді.

Усвідомлюючи значущість (важливість) своєї місії, з метою зміцнення та підтримки довіри суспільства до судової влади судді України вважають, що зобов'язані демонструвати і пропагувати високі стандарти поведінки, у зв'язку із чим добровільно беруть на себе більш істотні обмеження, пов'язані з дотриманням етичних норм як у поведінці під час здійснення правосуддя, так і в позасудовій поведінці.

Керуючись Конституцією та законами України, Бангалорськими принципами поведінки суддів, схваленими резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року, та іншими міжнародними актами, які регламентують статус, права, обов'язки, відповідальність судді і роль судової влади в суспільстві, ураховуючи статтю 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, з'їзд суддів України затверджує цей Кодекс суддівської етики, положення якого спрямовані на встановлення етичних стандартів, пов'язаних зі статусом судді.



РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1

Суддя як носій судової влади повинен бути прикладом неухильного дотримання принципу верховенства права і вимог закону, присяги судді.

Суддя має усвідомлювати постійну увагу суспільства та демонструвати високі стандарти поведінки з метою зміцнення довіри до судової влади та утвердження авторитету правосуддя.

У ситуаціях, коли незалежність та авторитет судової влади під загрозою, **судді** мають право виступати на їх захист як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Стаття 2

Суддя має уникати конфлікту інтересів, проявляти стійкість до будь-якого тиску або втручання у діяльність, пов'язану зі здійсненням правосуддя, та бути незалежним у процесі прийняття рішень.

Суддя не може використовувати своє посадове становище в особистих інтересах чи в інтересах третіх осіб.



РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 3

Суддя має докладати зусиль, щоб на думку звичайної розсудливої людини (законослухняної людини, яка, будучи достатньою мірою поінформованою про факти та процеси, що відбуваються, об'єктивно сприймає інформацію та обставини зі сторони) його поведінка відповідала високому статусу посади та не викликала обґрунтованих сумнівів у його доброчесності.

Суддя не повинен допускати поведінки, що створює враження про недотримання ним етичних стандартів судді.

Стаття 4

Порушення правил етичної поведінки, встановлених цим Кодексом, не можуть самі по собі застосовуватися як підстави для притягнення **судді** до дисциплінарної відповідальності.



РОЗДІЛ II. ПОВЕДІНКА ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ СУДДІ

Стаття 5

Незалежність **судді** під час здійснення правосуддя є передумовою забезпечення принципу верховенства права та невід'ємною складовою справедливого суду.

Стаття 6

Суддя повинен здійснювати правосуддя незалежно, виходячи виключно з обставин, установлених під час розгляду справи, за своїм внутрішнім переконанням, керуючись верховенством права, що є гарантією справедливого розгляду справи в суді, незважаючи на будь-які зовнішні втручання, впливи, стимули, загрози або публічну критику.

Стаття 7

Суддя повинен сумлінно і компетентно виконувати покладені на нього обов'язки, вживати заходів для професійного зростання та удосконалення практичних навичок.



РОЗДІЛ II. ПОВЕДІНКА ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ СУДДІ

Стаття 8

Суддя під час здійснення правосуддя у межах та порядку, визначених законом, повинен виявляти тактовність, ввічливість, витримку й повагу до учасників судового процесу та інших осіб.

Стаття 9

Суддя повинен поважати людську гідність, яка є джерелом усіх прав і свобод людини та їх основою.

Суддя під час здійснення правосуддя повинен не допускати дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, етнічного та соціального походження, майнового стану, стану здоров'я, місця проживання, мовних та інших ознак і не дозволяти цього іншим.

Стаття 10

Суддя повинен виконувати обов'язки судді безсторонньо і неупереджено та утримуватися від поведінки, будь-яких дій або висловлювань, що можуть призвести до виникнення сумнівів у рівності суддів та присяжних під час здійснення правосуддя.



РОЗДІЛ II. ПОВЕДІНКА ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ СУДДІ

Стаття 11

Суддя повинен проявляти повагу до права на інформацію про судовий розгляд, не допускаючи порушення принципу гласності та відкритості судового процесу.

Стаття 12

Суддя повинен проявляти стриманість, виваженість, обачність та поміркованість у висловленні своїх поглядів і думок за будь-яких обставин.

Суддя не може робити публічних заяв та/або коментарів, які компрометують звання судді або підривають авторитет правосуддя.

Суддя має уникати публічних заяв і коментарів щодо справ, які перебувають у його / її провадженні та інших суддів, не піддавати сумніву судові рішення, що набрали законної сили.

Конфіденційна інформація, отримана **суддею** під час виконання обов'язків, не повинна використовуватися або розголошуватися **суддею** з будь-якою метою, не пов'язаною з виконанням суддею повноважень.



РОЗДІЛ II. ПОВЕДІНКА ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ СУДДІ

Стаття 13

Суддя, який виконує адміністративні повноваження, повинен поважати незалежність і неупередженість суду в цілому та кожного судді; не має вдаватися до дій чи вчинків, які можуть бути загрозою суддівської незалежності, безсторонності та рівності.

Стаття 14

Суддя не має допускати позапроцесуальних взаємовідносин з учасниками судового процесу у справі, що перебуває у його / її провадженні.

Суддя має уникати поведінки, що може викликати сумнів чи створити враження про наявність у судді прихильності чи упередженого ставлення до учасників справи чи їх представників.



РОЗДІЛ II. ПОВЕДІНКА ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ СУДДІ

Стаття 15

Суддя заявляє самовідвід у випадках, передбачених процесуальним законом.

У разі виникнення сумнівів у судді щодо його неупередженості у результаті розгляду справи **суддя** має право заявити самовідвід.

Суддя не повинен зловживати правом на самовідвід.

Стаття 16

Використання **суддею** технологій штучного інтелекту є допустимим, якщо це не впливає на незалежність та неупередженість судді, не стосується оцінки доказів і процесу ухвалення рішень та не порушує вимог законодавства.

Стаття 17

Суддя сумлінно та відповідально виконує професійні обов'язки, не пов'язані зі здійсненням правосуддя, у тому числі щодо участі у суддівському самоврядуванні.



РОЗДІЛ III. ПОЗАСУДОВА ПОВЕДІНКА СУДДІ

Стаття 18

Суддя не може належати до політичної партії чи професійної спілки, виявляти прихильність до них, брати участь у політичних акціях, мітингах, страйках, обіймати будь-які інші оплачувані посади, здійснювати іншу оплачувану діяльність, окрім наукової, викладацької та творчої.

Суддя повинен надавати пріоритет здійсненню правосуддя над усіма іншими видами діяльності.

Стаття 19

Суддя має право брати участь у громадській діяльності, публічних заходах, якщо це не завдає шкоди статусу судді, авторитету суду та судової влади і не може вплинути на здійснення правосуддя.

Суддя повинен уникати взаємовідносин, що викликать сумнів у його незалежності та безсторонності.



РОЗДІЛ III. ПОЗАСУДОВА ПОВЕДІНКА СУДДІ

Стаття 20

Суддя повинен бути обізнаним про свої майнові інтереси та вживати розумних заходів для того, щоб бути обізнаним про майнові інтереси членів своєї сім'ї.

Стаття 21

Участь **судді** у соціальних мережах, інтернет-форумах та застосування ним інших форм спілкування в мережі "Інтернет" є допустимою.

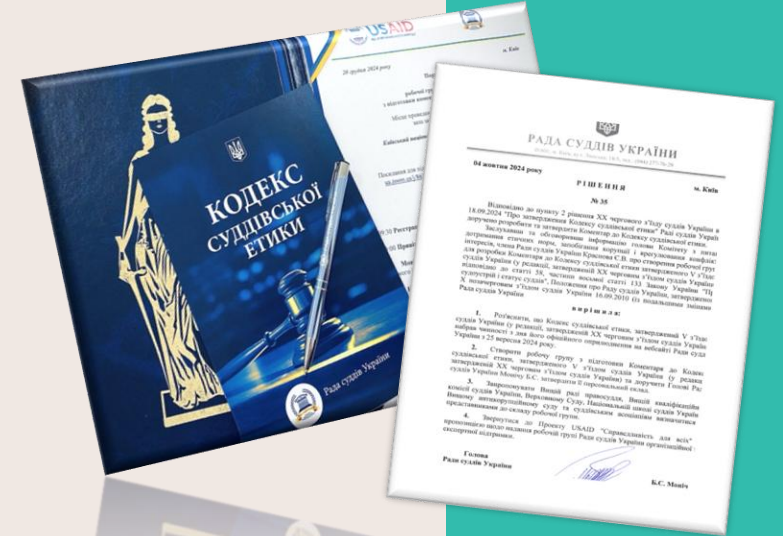
Користування **суддею** соціальними мережами має бути стриманим, поміркованим та обережним.

Суддя може розміщувати, коментувати лише ту інформацію, використання якої не завдає шкоди авторитету судді та судової влади.



Коментар до Кодексу суддівської етики України

- ✓ Створено робочу групу з підготовки Коментаря до Кодексу суддівської етики
- ✓ Затверджено її персональний склад
- ✓ Проведено засідання робочої групи, у тому числі 3 розширені





Верховний
Суд

Дякую за увагу!